

Asia: VN/32207/2022

Arviomuistio etäyhteyksistä oikeudenkäynneissä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aluksi

Arviomuistiossa on kiitettävästi tunnistettu etäyhteyksien käyttämisen kannalta keskeiset kysymykset ja punnittu niitä seikkaperäisesti. Kainuun käräjäoikeus arvioi muistiossa esitettyä lyhyesti omien käytännön kokemustensa ja tarpeidensa pohjalta. Käräjäoikeuden periaatteellisena linjana on se, että etäyhteyksien käyttäminen oikeudenkäynnissä tulisi mahdollistaa laajasti ja laajennukset tulisi saattaa voimaan mahdollisimman nopeasti. Käräjäoikeudessa käytetään mm. pitkien etäisyyksien takia paljon etäyhteyksiä eikä tässä ole koettu olleen merkittäviä teknisiä ongelmia. Oikeusturvan kannalta ongelmia ei ole havaittu, mutta etäyhteydet ovat tuoneet helpotusta oikeusturvan saatavuuteen ja asioiden hoitamiseen joutuisasti ja kohtuullisin kustannuksin.

Tuomarin etäosallistuminen

Kainuun käräjäoikeus rohkenisi jättää tuomarin etäosallistumisen yleisluontoisen säännöksen varaan eli soveliaisuusharkintaan, lisättynä enintään perustellun syyn vaatimuksella. Kehitys kulkee vääjäämättä kohti oikeudenkäyntien aina vain vahvempaa digitalisoitumista, mihin olisi hyvä varautua jo nyt säännösten ja asenteidenkin tasolla. Siitä ei tarvitse erikseen säätää, mistä paikasta tuomari etäyhteytensä ottaa.

Yleissäännös toisi toivottavaa joustavuutta käytettävissä oleviin menettelytapoihin. On asioita, joita voi ns. normaalioloissakin oikeusturvan ja tuomioistuimen arvovallan vaarantumatta istua myös siten, että kokoonpano on etänä, vaikka istuntosalissa olisi asianosaisia tai todistajia. Salissa on

tuolloin käräjäoikeuden henkilöstön edustaja huolehtimassa istunnon käytännön järjestelyistä ja tarvittaessa vartija turvaamassa tilanteen.

Toissijaisesti käräjäoikeus kannattaa sääntelyvaihtoehtoa 3. Kysymykset istuntopaikasta ja istunnon julkisuudesta ovat verkko-oikeudenkäyntien osalta ratkaistavissa, kuten muistiostakin ilmenee.

Asianosaisen suostumusedellytysten keventäminen

Muistiossa esitetysti asianosaisen suostumusedellytyksestä voidaan luopua ja ottaa asianosaisen näkemys etäosallistumisesta osaksi soveliaisuusharkintaa. Isossa kuvassa tällä hetkellä asianosaiset itse pyytävät etäyhteyttä enemmän kuin Kainuun käräjäoikeus sallii.

Videoyhteyden soveltuminen todistelun vastaanottamiseen

Muistiossa esitetysti todistelun vastaanottaminen videoyhteydellä voidaan jättää soveliaisuusharkintaan. Puhelinkuulemisen ala jäänee nykyiselleen, mutta olisi hyvä samalla tarkastella, tulisiko sitä koskevaa sääntelyä soveliaisuusharkinnan ja uskottavuusedellytyksen suhteen osalta täsmentää.

Pakkokeinot ja poissaolon seuraamukset

Valmisteluistuntoja koskevia etäyhteyssäännöksiä tulee kehittää muistiossa esitetyn tavoin. Mahdollisuus poissaolon seuraamusten määräämiseen voitaneen rajata vain osallistumiseen etäyhteydellä tuomioistuimesta tai muusta viranomaisesta tehostamistavoitteen juuri kärsimättä. Muun viranomaisen luota etäosallistuminen voisi tapahtua esimerkiksi myös kaupungintalon videopisteeltä, mikä Kainuussa on mahdollistettu. Sinänsä oman asianajajan luota tapahtuvaa etäosallistumista voitaisiin myös ajatella poissaolon seuraamusten piiriin.

Sääntelyn yhdenmukaistaminen ja kokoaminen yhteen

Sitä, mitä kaikkea sääntelystä voidaan keskittää ja mihin, on syytä tarkastella jatkovalmistelussa huolella. Etäyhteyssääntelyn irrottaminen omakseen ei välttämättä selvennä tai yksinkertaista menettelysäännösten kokonaisuutta laajassa katsannossa. Terminologian yhtenäistämiseksi on selvä tarve.

Rinnemaa Jyrki
Kainuun kärjäoikeus